

توهین به چه معناست و چه مجازاتی در قانون دارد؟

واژه‌ی توهین از ریشه وهن است که در فرهنگ عمید، سست کردن، ضعیف کردن و خوار و خفیف شمردن معنا شده است. در حقوق جزا یعنی کوچک کردن کسی از طریق کلمات یا اعمالی که موجب سوء ادب شخص تلقی شود و هنگامی که شخص توانایی مقابله به‌نحو صحیح را با دیگری نداشته باشد، با ارتکاب این اعمال به مبارزه با شخص مقابل بپردازد.

واژه‌ی توهین از ریشه وهن است که در فرهنگ عمید، سست کردن، ضعیف کردن و خوار و خفیف شمردن معنا شده است. در حقوق جزا یعنی کوچک کردن کسی از طریق کلمات یا اعمالی که موجب سوء ادب شخص تلقی شود و هنگامی که شخص توانایی مقابله به‌نحو صحیح را با دیگری نداشته باشد، با ارتکاب این اعمال به مبارزه با شخص مقابل بپردازد.

به گزارش‌ها؛ توهین در فرهنگ اسلامی نیز عملی قبیح است. به‌طوریکه؛ در روایات بسیاری درباره‌ی توهین ناپسندی این کار وجود دارد. مثلاً قرآن کریم در آیه‌ی ۱۴۷ سوره‌ی نسا، بدزبانی را مذمت می‌کند و در آیه‌ی ۱۰۸ سوره‌ی انعام، حتی افراد را از دشنام دادن به بت‌ها نهی کرده است. همچنین روایات زیادی نیز وجود دارد که نشان می‌دهد ائمه این رفتار را تقبیح کرده‌اند.

در وجه تمایز توهین با افترا باید گفت که هدف از توهین، نسبت دادن جرم به شخصی دیگر نیست، بلکه خوار کردن اهانت؛ شونده اهمیت دارد. مانند اینکه فردی به دیگری بگوید «کافر»، «تبهکار»، «مفسد» یا «...»؛ اما در افترا، شخص مفتری باید صریحاً جرمی را به قربانی نسبت دهد که شامل اسناد و اخبار جعلی باشد.

برای مثال در توهین، شخصی به شخص دیگر نسبت «زدی» می‌دهد، اما برای حرفش سند و مدرکی ندارد. ولی در افترا، فرد دیگر را به «حمل مواد مخدر» متهم می‌کند و برای اینکه ادعایش را صحت بخشد، مقداری مواد مخدر در خودروی او جاسازی می‌کند.

برای محقق شدن جرم توهین و متعاقب آن مجازات کردن افراد به‌دلیل ارتکاب آن باید سه عنصر یا رکن اساسی جرایم بررسی شود:

به نوشته‌ی «چطور»؛ عنصر قانونی جرم یا به‌عبارت دیگر اصل قانونی بودن جرم و مجازات به این معناست که باید قانون‌گذار، رفتار یا عملی را جرم‌انگاری کرده و برای آن مجازاتی در نظر گرفته باشد تا در گام اول بتوان آن عمل را جرم تلقی کرد. سپس باقی ارکان را در آن یافت. در همین راستا، قانون‌گذار در قانون مجازات اسلامی به‌بیان صریح جرم توهین پرداخته و مرتکب را مستحق مجازات می‌داند.

البته این نکته را هم باید یادآور شد که قذف (اتهام انجام زنا یا لواط به شخصی) به‌دلیل قباحت و زشتی عمل نسبت‌دهنده؛ داده‌شده، از جمله توهین‌های خاص و حدود است که به‌صورت مجزا توسط قانون‌گذار جرم‌انگاری شده و در ماده‌ی «شوه»؛ ای جداگانه برای شخص اهانت‌کننده، بین ۲۱ تا ۷۴ ضربه شلاق تعیین شده است.

عنصر مادی جرم توهین شامل رفتارهای فیزیکی مانند گفتار، کردار، نوشتار یا حتی اشارات مختلف دست و چشم است و باید این اقدامات به‌صورت عملی انجام گیرد تا رکن دوم این جرم محقق گردد. البته از آنجایی که رفتارها و اعمال توهین‌آمیز نسبی هستند و ممکن است در فرهنگ‌ها و شرایط مختلف تفاوت داشته باشد، بنابراین شامل الفاظ و حرکات مشخصی نیست که دادگاه صرفاً با استناد به آن موارد، شخصی را گناهکار بشناسد یا وی را تبرئه کند.

و عنصر روانی جرم توهین این موضوع را بررسی می‌کند که آیا شخص اهانت‌کننده عمداً و به‌دلیل آزار و اذیت، به کسی اهانت کرده یا از اقدام خود قصدی نداشته و به‌طور اتفاقی اهانت کرده است. قانون‌گذار برای احقاق رکن یا عنصر سوم جرم توهین سوءنیت مرتکب را کافی دانسته و صرفاً توهین و

به‌zwnj­&؛ عبارات ناشایست نسبت به افراد را مصداق جرم می‌داند. همچنین آزار دیدن شخص مورداهانت اهمیتی ندارد یا به‌zwnj&؛ عبارت دیگر قصد نتیجه دادن بر فرد قربانی الزام‌zwnj&؛ آور نیست. به‌zwnj&؛ همین‌zwnj&؛ دلیل اگر شخصی با قصد خوار و خفیف کردن دیگری به وی توهین کند، هرچند که طرف مقابل آزرده نشود، باز هم جرم توهین محقق شده و قابل مجازات است. انواع توهین

توهین به چه معناست؟

توهین از دیدگاه حقوقی و در یک دسته‌zwnj&؛ بندی کلی دو نوع است:
۱. توهین ساده

توهین ساده که در آن اهانت به طرف مقابل علی‌zwnj&؛ رغم دارا بودن وصف مجرمانه هیچ کیفیت مشدده‌zwnj&؛ ای نداشته باشد؛ یعنی برای آن مجازات‌zwnj&؛ های سنگین در نظر گرفته نمی‌zwnj&؛ شود. طبق ماده‌zwnj&؛ ۶۰۸ قانون مجازات اسلامی توهین به افراد اگر شامل حد قذف نباشد، موجب مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه و یا جزای نقدی از پنجاه هزار تا یک میلیون ریال خواهد بود.

در این نوع توهین، برای اثبات اینکه شخص مستحق مجازات است یا نه، توهین باید صریح و بر مبنای عرف باشد؛ یعنی لفظ یا عمل به‌zwnj&؛ کاربرده‌zwnj&؛ شده را نتوان به چیز دیگری تفسیر کرد.

نکته‌zwnj&؛ ای بعد اینکه، توهین حتماً باید به یک شخص حقیقی و در قید حیات اطلاق شود، وگرنه به‌zwnj&؛ کاربردن لفظ توهین‌zwnj&؛ آمیز درباره‌zwnj&؛ ی عده‌zwnj&؛ ی کثیری از مردم یا شخص فوت‌zwnj&؛ شده شامل مجازات نیست.

برای تحقق توهین، حضوری یا علنی بودن آن کافی است و نیازی به هر دو شرط نیست. ضمن اینکه منظور از حضور، لزوماً حضور فیزیکی نیست، بلکه اگر توهین از طریق پیامک، ایمیل یا‌hellip؛ صورت گیرد، مشمول مجازات می‌zwnj&؛ شود و منظور از علنی بودن هم این است که صرفاً حضور شاهد الزامی نیست؛ بلکه اگر توهین در مکانی عمومی باشد، هر چند شاهدی وجود نداشته باشد، کافی است.

توهین مشدد

توهین مشدد خود چند زیرمجموعه دارد، اما به‌zwnj&؛ طور کلی شامل اهانت‌zwnj&؛ های است که در آن برای فرد گناهکار مجازات‌zwnj&؛ ت‌zwnj&؛ های سنگین‌zwnj&؛ تری در نظر می‌zwnj&؛ گیرند.

۱. توهین به مقدسات اسلام

در ماده‌zwnj&؛ ۵۱۳ قانون تعزیرات بیان شده که اگر شخصی به مقدسات اسلام یا یکی از پیامبران عظیم‌zwnj&؛ الشان (ع) یا ائمه اطهار (ع) و یا حضرت فاطمه زهرا (س) توهین کند، در صورتی‌zwnj&؛ که شامل حکم ساب‌zwnj&؛ النبوی شود (توهین به پیامبر)، اعدام و درغیراین‌zwnj&؛ صورت به یک تا پنج سال حبس محکوم می‌zwnj&؛ شود. در این ماده منظور از مقدسات، تمام آن اشخاص و مکان‌zwnj&؛ های است که در دین قداست خاصی دارند و محترم شمرده می‌zwnj&؛ شوند. در مورد عبارت‌zwnj&؛ الشان‌zwnj&؛ عظیم‌zwnj&؛ الشان‌zwnj&؛ منظور صرفاً پیامبران اولوالعزم نیست، بلکه شامل تمام پیامبران می‌zwnj&؛ شود.

۲. توهین به رهبری فعلی و قبلی

قبل از انقلاب اسلامی، توهین به رئیس حکومت یعنی شاه مجازاتی بین سه ماه تا سه سال حبس داشت که پس از انقلاب این حکم درباره‌zwnj&؛ ی رهبر به‌zwnj&؛ عنوان رئیس حکومت منسوخ شد، ولی حکم توهین به مقامات دولتی و حتی مقامات سیاسی خارجی در قانون پیش‌zwnj&؛ بینی شده بود.

البته در قانون مطبوعات مصوب سال ۱۳۶۴ حکمی درباره‌zwnj&؛ ی توهین آورده شده بود که به‌zwnj&؛ طور خلاصه بیان می‌zwnj&؛ کرد: نشریه‌zwnj&؛ یی که به رهبر یا شورای رهبری اهانت کنند، پروانه‌zwnj&؛ اش لغو و مدیرمسئول و نویسنده‌zwnj&؛ ی مطلب به محاکم صالحه معرفی و مجازات می‌zwnj&؛ شوند.

این ماده، مجازات مشخصی را برای خاطیان در نظر نگرفته بود، ولی سرانجام در سال ۱۳۷۵ این خلأ جبران شد و ماده ۵۱۴ تعزیرات حکم کرد که توهین به مقام رهبری حبس شش ماه تا دو ساله دارد.

در این ماده، برای اینکه شأن شخص اول مملکت حفظ شود، هر نوع توهینی را شامل می‌شود؛شود که این موضوع درباره‌ی مقامات پایین‌تر صدق نمی‌کند. البته اگر شخص در حالت نامتعادل روحی (مثل مستی یا هیپنوتیزم یا موارد این‌چنینی) باشد یا اینکه جایگاه طرف مقابل را نداند، این ماده درمورد وی صدق نمی‌کند.

۳. توهین به سایر مقامات دولتی ایران

ماده ۶۰۹ قانون تعزیرات بیان می‌کند که اگر شخصی به رؤسای سه قوه، وزرا، یکی از نمایندگان مجلس و به‌طور کلی به یکی از کارکنان دولتی ایران در حین انجام وظیفه اهانت کند، مشمول سه تا شش ماه حبس یا ۷۴ ضربه شلاق و یا پرداخت پنجاه هزار تا یک میلیون ریال وجه نقد است. در توضیح این ماده باید گفت مثلاً اگر شخصی جلوی منزل قاضی‌ای، به دلیل پرونده‌ی قضایی به او توهین کند، شخص اهانت‌کننده شامل قانون فوق است. البته باز هم اگر اهانت‌کننده از مقام قربانی اطلاع نداشته باشد، ماده مذکور بر وی جاری نمی‌شود و قربانی می‌تواند به صورت خصوصی از وی شکایت کند.

۴. توهین به مقامات سیاسی خارجی

ماده ۵۱۷ قانون تعزیرات پیش‌بینی کرده که اگر شخصی به یک مقام سیاسی خارجی که در خاک ایران به سر می‌برد، اهانتی کند، به یک تا سه ماه حبس محکوم خواهد شد؛ البته به این شرط که آن کشور هم درباره‌ی مقامات ایرانی نیز چنین قانونی داشته باشد. درغیراین‌صورت، توهین به مقامات آن کشور جرم محسوب نمی‌شود.